

onderwerp betrekking hebben eens op papier te stellen. Toen ik op 17 mei 1957 na het invallen van de duisternis bij het bosje langs het Julianakanaal in de gemeente Borgharen naar de nachtegaal wilde luisteren, kreeg ik niet de zang van dit dier te horen, maar begon het op de bekende manier te alarmeren door „wiet, karr” te roepen. Mijn heen en weer lopen ontlokte aan het dier een vreemd gedrag, dat ik alleen op het gehoor kon beoordelen. De nachtegaal maakte een geluid, dat ik zou willen aanduiden als het snuffelen van een hond, dus een soort snuiven of blazen. Naar het geluid te oordelen, verplaatste het dier zich telkens over een tiental meters door het struikgewas, want nu eens klonk het geluid hier, dan weer iets verderaf. Het moet kennelijk een afleidingsmanoeuvre zijn geweest van de nachtegaal, die daar ergens in de buurt zijn of haar nest had, wat ook af te leiden valt uit het feit, dat de nachtegaal daar in de buurt rond die tijd een zangpost had. Een zelfde soort waarneming deed ik op 12 juli 1957 na 22.30 uur tussen Tournebride en Smeermaas in België. Tijdens pogingen om enige uilen te zien te krijgen kwam ik kort bij een graanveld. Vrijwel onmiddellijk nam ik hierin hetzelfde waar als bij de nachtegaal, n.l. een snuivend geluid, dat over meer dan 10 meter afstand door het graan rondoolde. En toen ik 17-6-'57 's avonds op een landweg stilhield in de gemeente Itteren, begon in de directe omgeving van mij een vogel met een hoog piepend geluid te roepen. Het dier riep nu eens hier, dan weer een tiental meters verderop. Ik kreeg het niet te zien, maar het geluid verplaatste zich een eind in de andere richting, wanneer ik mij in de richting ervan begaf. Mede hieruit meen ik te kunnen afleiden, met een vogel te doen te hebben en niet b.v. met een krekel. Ook dit moet een geval van "distraction-display" zijn geweest. Dr. v. Nieuwenhoven vraagt of in het laatste geval niet sprake kan zijn geweest van vroedmeesterpadden, de zgn. klungelkes. De heer ter Horst meent dat deze dieren niet in Itteren voorkomen. Dokter Willemse beaamt dat de geluiden van deze paddensoort schijnen rond te dolen. Hij maakte zelfs eens een soort volksoploop mee, waar de marechaussee aan te pas kwam, toen op de beboste helling langs de Groenstraat te Rimburch de vroedmeesterpadden aan het musiceren waren.

Naar aanleiding van mededelingen van Br. Adelphus over het vinden van de wilde sla, *Lactuca serriola*, wordt door de heer Gregoire de vraag gesteld of deze kompasplant, waarvan de stekelige bladeren alle noord-zuid gericht zijn, niet tot de stroomdalplanten moet worden gerekend. De heer van Noorden meent, dat zij speciaal de wegen volgt, de heer Willems, dat het een typische kalkplant is. De waarheid zal wel zijn, dat het een montane soort is, die bij ons vooral op de zonnige voedselrijke rivierdijken en dalwanden gedijen kan.

DE EXCURSIE NAAR BOKRIJK

De excursie van zondag 7 september 1958 is een teleurstelling geworden voor diegenen onder ons, die meenden een uitvoerig bezoek aan het domein Bokrijk te zullen gaan brengen. Wij zijn daar niet langer dan een uurtje geweest. Maar onder de eminente leiding van de heer L. Gielen uit Waterschey hebben wij het vennengebied nabij Genk bezocht, een excursieterrein, waar hij enigen van ons ook al had rondgeleid in september 1947. Over deze eerste schitterende excursie heeft de heer Gregoire een verslag geschreven in dit maandblad, Jrg. 36, 1947, p. 63.

Ook dit keer hebben wij genoten van het plantendek rondom de vennen, de vochtige heide, met op zeer drassige plaatsen veel veenmos, en beenbreek, lavendelheide en dopheide, kleine zonnedauw en moeraswolfsklauw, planten, die door de steeds voortschrijdende ontginning in Nederland zeldzaam zijn geworden. De vennen zelf met hun wisselende waterstand, hun voedselarmoede en hun zandige bodem bleken begroeid met de planten en plantjes van het bij ons nog veel zeldzamere oeverkruidverbond, o.m. oeverkruid, kleine waterbies, kleine draadgentiaan, Elatine e.a. De enige die ontevreden was, bleek onze gids zelf te zijn, die niet alles kon laten zien wat hij wilde vanwege de vrij hoge waterstand, een euvel, waarmede enige van onze leden ook te kampen hebben gehad. De vogelliefhebbers onder ons kwamen volledig aan hun trekken door de verschijning van een visarend, die na een snelle buiteling in de lucht gemaakt te hebben, neerdook, om met een grote vis in zijn klauwen weer weg te vliegen. Bepaald verrassend was ook het grote aantal boomkijkers, die zich in de braam- en elzenstruiken ophielden

Op zoek naar Isoëtes in een der Vennen.

Foto: J. Th. ter Horst.

en de talrijke jonge rugstreeppadden, die op de grond kropen. Bij het afscheid toonde onze gids zich gaarne bereid ons te allen tijde opnieuw in dit mooie voor ons zo uitzonderlijke gebied rond te leiden. Naar verluidt zal het binnenkort als vogelreservaat worden afgesloten.

Op de terugweg bezochten wij nog een rijke groeiplaats van de prachtige grauwe dopheide, *Erica cinerea*, die in Nederland alleen maar op enkele plaatsen in Midden- en Noord-Limburg voorkomt.

De thuisblijvers hebben ongetwijfeld niet alleen zichzelf schade berokkend maar ook degenen, die moesten worden afgewezen, omdat de bus vol was. En helaas moest onze arme penningmeester voor de financiële strop opdraaien.

v. N.

VERZEICHNIS DER PHORIDEN VON OST- UND WESTPREUßEN (PHORIDAE, DIPTERA) III.

von P. SPEISER † und H. SCHMITZ, S.J.

Sugen. Megaselia Rondani.

M. (M.) picta Lehm. Ostpreußen: Groß-Raum (1); Neutief, Pillau, Cranz, Schillinnen, stets im Juli. Westpreußen: Oliva (3), Zoppot 21-7-1928.

M. (M.) meigeni Becker. Ostpreußen: Bei Georgenfelde Kr. Gerdauen 28-5-1922 und am Bhf. Groß-Raum 16-7-'31, 25-7-'32.

M. (M.) plurispinulosa Zett. Ostpreußen: Nicht gerade selten. Pillwang (1), vielfach am Bhf. Groß-Raum, auch in Sandlauken, Cranz, Sarkau und Wyszupönen Kr. Goldap. Von der aberr. *submeigeni* Wood am Bhf. Groß-Raum 3 Stück 22-6-'38.

M. (M.) fuscinervis Wood. Ostpreußen: Anfang Juli 1931 zweimal bei Groß-Raum.

M. (M.) humeralis Zett. Ostpreußen: Bei Sorgenau Juli 1925 1 ♂, bei Neutief 11-7-'26.

M. (M.) rubricornis Schmitz. Westpreußen: In der Tucheler Heide (4) als „*Phora giraudii*“ verzeichnet.

M. (M.) latifemorata Beck. Ostpreußen: Groß-Raum 16-5-'38. Westpreußen: Zoppot 25-5-'29.

M. (M.) ruficornis Meig. Ostpreußen: Groß-Raum (1), auf einer sumpfigen Waldwiese 20-7-'41; Tarpiesen 15-8-'23, Nuskern 27-5-'27, Friedland 22-5-'29 und Löwenhagen 15-6-'33. Alle genannten Fundstellen haben ausgesprochen feuchten Untergrund. Westpreußen: Zoppot und Marienburg 25-5-'29.

M. (M.) errata Wood. Ostpreußen: Fingich 22-5-'39 bei Groß-Raum. Westpreußen: Zoppot 9-4-1907.

M. (M.) quadriseta Schmitz. Ostpreußen: Ein ♀ bei Löwenhagen 8-7-'27; Schillinnen 27-7-'38.

M. (M.) phoenicura Schmitz. Ostpreußen: Ein Exemplar dieser höchst seltenen Art fing ich am Bhf. Groß-Raum 22 Juni 1938.

M. (M.) offuscata Schmitz. Ostpreußen: Am Bhf. Groß-Raum 28-6-'41 ein ♀, 19-7 ein ♂, welche beide, zumal der Gelbbeinigkeit wegen, nicht vollauf dem regelrechten Artbild entsprechen, als eigene Art aber doch nicht unterscheidbar sind.